

MEGMÉRETETÉS I.

Churchill, Roosevel, és Horthy szerepe a zsidó holokausztban.

Előszó.

Az olvasó –természetes módon – hajlamos arra, hogy a le nem írt, meg nem magyarázott részleteket úgy képzelje el, úgy értelmezze, ahogy azt pillanatnyi felfogása, ismeretanyaga, és a közfelfogás diktálja. Ez egy történelmi tanulmány olvasásakor azt jelenti, hogy keveri a múltat a jelennel, ami néha óhatatlanul helytelen következtetésekre vezet. Vegyük pl. egy sportoló olimpiai szereplését. Természetes, hogy az olimpiák történetének összesítő táblázatait az elért eredmények (pl. helyezés) alapján állítják össze. De már pl. az első londoni olimpia (1908) 100m-es síkfutásának győztese, Reginald Walker eredményét (10.8 másodperc) a negyedik londoni olimpia (2012) győztesének, Usain Bolt-nak az eredményével (9.63 mp) “egy az egyben” összehasonlítani nem természetes, hanem logikátlan és igazságtalan lenne. Hiszen a 104 év alatt annyit változott maga a sport, a szabályok, a felszerelések, az edzési módszerek, az étkezéstudomány, stb. stb., hogy szegény Walker az 1908-as eredményével 2012-ben csak nyolcadik lett volna. Gondolom, mindenki egyetért velem abban, hogy ilyen alapon ne vegyük el az aranyérmet Walkertől. Vagyis, ha ítéletünkben igazságosak akarunk lenni, akkor az eseményeket a saját idejükre jellemző körülmények, szabályok, közfelfogás stb. figyelembe vételével szabad csak vizsgálnunk, nem pedig keverni a jelenkori és korabeli mércéket. Minden ilyen “keverős” játék csak a csalás, de legalábbis a ferdítés szándékának gyanúját vetíti a “keverőre”. Főleg, ha azt le is írja, sőt, írását még publikálja is.

Ugyanígy logikátlan és igazságtalan tehát, amikor pl. Horthy 1940-45 közötti politikai szerepének vizsgálatakor keverjük a mai általános politikai, történelmi vagy erkölcsi mércéket az akkorival. Az igazságtalanságot pedig csak tovább tetézzük, ha kortársainak, mondjuk Churchillnek vagy Rooseveltnak ugyanezen időszakbeli szerepét más mércével, elnézőbben, megértőbben, kevésbé vagy egyáltalán nem kritizálva vizsgáljuk és ítéljük meg. Mert igaz, vannak “örökérvényű” hőstettek és történelmi bűnök. De azok megítélésében szintén a fenti logikát illik követni.

Gyors egymásutánban került kezembe Sebők János 2004-es kiadású könyve, a “*Titkos alku – Zsidókat a függetlenségért – A Horthy-mítosz és a holokauszt*”, és Kádár Gábor – Vági Zoltán 2013-as kiadású könyve, “*A végső döntés – Berlin, Budapest, Birkenau 1944*”. A címekből és alcímekből elég pontosan következtetni lehet a könyvek tartalmára, és az írók vizsgálódásainak, mondhatni “ítélethozatalainak” előjelére.

Mindkét könyv tiszteletreméltó gyűjteménye az érdekes, és a közember számára azelőtt nehezen hozzáférhető történelmi dokumentumoknak, információknak. Ugyanakkor mindkét könyvnek (íróknak) furcsa módon ambivalens a “viselkedése”: miközben hosszan és részletesen ismertetik az eseményeket és azok körülményeit, azonközben számtalan esetben vannak le azokból nem következő, azokkal ellentétes, logikátlan, sokszor túlságosan erőltetett végkövetkeztetéseket. Vagyis – előző példákra utalva - elismerik Walker aranyérmét, de néhány bekezdéssel később mégis elkobozzák azt tőle!

Ez engem, tájékozatlan, de igazságosságra, kiegyensúlyozott szemléletmódra vágyó olvasót arra késztetett, hogy utánanézzek, vajon Horthyval egyidőben, ugyanabban a történelmi időszakban mit tett az európai zsidók megmentéséért Churchill és Roosevel, a két, a köztudatban azóta is kikezdehetetlen tekintélyű államférfi. Átfésültem tehát könyvtáram polcait, és átolvastam a “Forrásmunkák” alatt felsorolt 5 könyvet. Azt vizsgáltam, hogy ki, mikortól és mit tudott a koncentrációs táborokról, és mit tehetett volna, illetve mit tett a zsidók megóvásáért. A részrehajlás vádját kerülendő, tudatosan nem használtam Horthy

„Emlékirataim” c. könyvét (Weller Publishing, Toronto 1974), és Gróf Edelsheim Gyulai Ilona „Becsület és kötelesség” c. könyvét (Európa Könyvkiadó, Budapest 2007). Az idézeteken belüli magyarázataimat, megjegyzéseimet [dőlt betűvel írtam és szögletes zárójelbe raktam].

Churchill

Kádár/Vági (31.old.) azt írják, hogy a bizarr “Madagaszkár-terv”, miszerint erre a szigetre kell telepíteni az elfoglalt területek zsidóságát, a náciaktól ered. “Maga az ötlet már évtizedek óta foglalkoztatta a kontinens antiszemitáit” – írják. A következő mondatban pedig, hogy Himmler 1940-ben (!) tett le egy memorandumot Hitler asztalára, mely szerint a zsidókat “Afrikában, vagy máshol levő gyarmatra” kell kitelepíteni. A memorandum “ekkor még” nem tesz javaslatot a fizikai megsemmisítésre, mert azt Himmler bolsevik módszernek tartja. Himmler ezen javaslata alapján Hitler nemsokára bejelenti “az európai zsidókérdés totális megoldása”-t, ami alatt akkor 4 millió zsidó Madagaszkárra való kitelepítését értették. “Anglia azonban tovább harcolt” – írják – “és uralta a szigetre vezető tengeri utat. A Madagaszkár-terv [tehát] irattárba került”. Fogalmazzunk pontosan: a britek tehát megakadályozták, hogy a németek 4 millió zsidót kitelepíthessenek Európából, illetve, hogy azok még időben kimenekülhessenek onnan.

De Anglia nem csak ekkor akadályozott meg zsidó kitelepítéseket Európa németek által megszállt vagy német befolyás alatt levő területeiről.

A cionista mozgalom viszont, felismerve, hogy a németek kezén lévő zsidók Palesztínába telepítésével erősíthetnék a zsidó állam létjogosultságát és így létrejöttét, a HAAVRA (Hitlerék és a cionista mozgalom elnöksége közt létrejött kitelepítési megállapodás szervezetének neve) keretein belül kezdte el a szállítások előkészítését.

Frantz/Collins írják a 48-53. oldalakon, hogy a britek eltökölték, nem engednek illegális betelepülőket Palesztínába (tudni illik, a Palesztin területek ekkor nemzetközi egyezmény alapján angol fennhatóság alá tartoztak). Már 1939 májusában életbe léptették az ún. Fehér-könyvet (White Paper, amit a cionisták Black Papernek, Fekete könyvnek hívtak), mely érvényben volt egészen a háború végéig!!! Ez előírta, hogy évente max. 10 ezer zsidót szabad engedni letelepedni Palesztínában. Ennek egyszerű oka volt, mégpedig az, hogy a britek már akkor magukénak tudták, és korlátlanul használták is a térség olajtartalékait, melyek valójában arab tulajdonban voltak. Az arabok elleneztek Palesztína elzsidósítását (ahol akkor még ők voltak túlnyomó többségben), következésképp, az olajhoz való hozzáférésük érdekében az angolok elleneztek a zsidók nagyobb számú betelepülését.

“It is the darkest hour of Jewish history that the British government proposes to deprive the Jews of their last hope and to close the road back to their homeland” (Ez a zsidó történelem legsötétebb órája, amikor a brit kormány meg akarja fosztani a zsidóságot utolsó reményüktől is, hogy hazájukba visszatérhessenek) - nyilatkozta a Jewish Agency egy közleményben.

Felvethetné a kedves olvasó, hogy talán az angolok akkor még nem voltak tisztában azzal, mi vár a zsidókra Hitler keze alatt. Ez a felvetés azonban alaptalan lenne. Többek közt Frantz/Collinstól (83.old.) tudjuk ugyanis, hogy Churchill kódfejtői ebben az időben már folyamatosan fejtették meg a német légierő és haditengerészet rejtjeles üzeneteit. Churchillnek ezért nagyon kellett vigyáznia arra, hogy a külvilágnak szóló nyilatkozataiból erre ne jöjjenek rá a németek.

Az is megdöbbenő, hogy a britek milyen módszereket alkalmaztak a zsidó menekültek Palesztínától való távoltartására. Brit cirkálók – bár nagy szükség lett volna rájuk máshol a háborúban – folyamatosan ellenőrizték a Palesztín vizeket, hogy megakadályozhassák a menekülteket szállító hajók kikötését. Emellett állandó diplomáciai

nyomást gyakoroltak a délkelet-európai országokra, hogy azok ne engedjék vizeikről elindulni az ilyen hajókat (Bulgária, Jugoszlávia, Románia). A brit katonai hajóknak pedig még azt is megengedték, hogy végső esetben erőszakot is alkalmazhassanak, még a nemzetközi vizeken is, és megállíthassanak vagy elkobozhassanak, elvontathassanak zsidó menekülteket szállító hajókat. Ez már minden nemzetközi hajózási törvény és egyezség felrúgása volt, de hát ki törődött akkor ilyesmivel, ki tiltakozott ellene? Senki....

A sok tiltás, propaganda és fenyegetés ellenére azonban sorban indultak a menekültekkel megrakott hajók Palesztina felé. 1940-ben pl. kb. 3000 zsidó hajózott le a Dunán Gdanskból (Dancig), Prágából és Bécsből egy 4 hajóból álló konvojon. Amikor elérték a romániai Tulcea-t, már várta őket a zsidó ügynökségek által szervezett 3 görög teherszállító hajó (Atlantic, Milos, Pacific), melyek panamai zászló alatt hajóztak, hogy távoltartsák az angolokat. Az Atlantic, mely 1875 személyt szállított, volt a legrosszabb állapotban. Ezért rövid időre kénytelen volt megállni Isztambulban, s így lemaradt a másik kettőtől. Aztán nagynehezen "elevickélt" Ciprus magasságáig, ahol viszont elfogta egy brit katonai hajó, és erőszakkal bevontatta egy kikötőbe.

A másik két hajó sikeresen eljutott a palesztinai vizekig, de ott az angolok azokat is elfogták, és szigorú őrizet alatt bevontatták Haifa kikötőjébe. A hajókon zsúfoltságban szenvedő utasokat nem engedték partra szállni azzal az ürüggyel, hogy hátha német kémek vannak köztük, hanem átrakták őket egy nagyobb hajóra, a Pátriá-ra. Néhány nap múlva katonai őrizet alatt megérkezett az Atlantic is, melyet az angolok a Pátia mellé horgonyoztattak. A brit hatóságok úgy döntöttek, hogy a három hajó utasait elviszik az Indiai-óceánon magában álló lakatlan vulkánikus szigetre, a Mauritius-ra. A teljesség kedvéért itt meg kell említeni, hogy amikor a három hajó megérkezett Haifa alá, akkor már Churchill volt a miniszterelnök, aki a Mauritiusra való erőszakos elszállításra eredetileg engedélyt adott.

Amikor az Atlantic-on érkezett menekültek rájöttek, hogy mit döntöttek sorsukról a hatóságok, fellázadtak, és nem akartak átszállni. Sokuknak rokonaik voltak Palesztinában, akik már várták őket. A katonaság azonban senkit sem engedett partra szállni, hanem erőszakkal is folytatni akarták az átrakodást. Ekkor azonban a Pártia-t hatalmas robbanás rázta meg, ami összesen 267 személy halálát okozta. Frantz/Collins szerint (57.old) a cionista Haganah illegális katonai szervezet robbantott tiltakozásul a Mauritius-i kitelepítés ellen, csak sajnos túlméretezték a robbanóanyag mennyiségét. Hernádi viszont azt írja (193.old.), hogy az angol hajók lőtték szét a Pártiát, hogy megfékezzék a napok óta készülő, és éppen kitörni látszó menekültlábadást. Szerinte nem 267, hanem 2875 zsidó menekült halt meg az akcióban.

Ezt követően az életben maradt embereket, akik minden lehetőséggel tiltakoztak ez ellen, brutális módon felrakták a következő erre alkalmas hajóra, és mégis elszállították őket Mauritiusra. Közülük 41-en haltak meg az odavezető úton.

Frantz/Collins írják (60-63.old.), hogy egy másik menekülthajó, a régi építésű Salvador, tömve 333 utassal, bajba került a Fekete-tengeren, mert öreg motorja felmondta a szolgálatot. Egy szerencsésükre arra haladó motorshajó behúzta őket az isztambuli öbölbe, de az ottani hatóságok senkit sem engedtek kiszállni. Közben ott úgy-ahogy megszerelték a motort, és a hajó továbbindult a viharos tengeren, de mivel a kapitány nem mert messze menni a parttól, hamarosan zátonyra futott. A balesetben 200-an vízbe fulladtak. Az életben maradtakat ideiglenesen visszavitték Isztambulba, amíg eldől a sorsuk. (Itt meg kell jegyeznünk, hogy ebben az időben az angolok igen erős nyomást gyakoroltak a törökökre, hogy ne engedjék át a Fekete-tengerről a Boszporuszon keresztül a Földközi-tengerre az ilyen menekültszállító hajókat. A törököket viszont kötötte az 1936-ban éppen az angolok kezdeményezésére rájuk erőszakolt ún. Montreux-Convention, mely szerint a Boszporusz nemzetközi víznek számít, és a törökök nem állíthatnak ott meg senkit. Ők ehhez tartották, és máig is tartják magukat.)

A Salvador kálváriájáért a britek – jellemzően az angol politikai erkölcsre - a bolgár hatóságokat okolták, amiért azok hagyták kifutni az ennyi személy szállítására semmiképp

sem alkalmas, egyébként is rossz állapotban lévő hajót. Közben nagy hírverést is csaptak mindenhol a sajtóban és rádióban, hogy elriasszák a hasonló úton menekülni szándékozókát a hasonló próbálkozástól. Egy magasrangú, a külügyben dolgozó brit hivatalnok, Richard T.E. Latham megoldásként még azt is megemlítette egy jelentésében, hogy mi lenne, ha a brit hadihajók egyszerűen csak elsüllyesztenék ezeket a hajókat a nyílt vizeken(Frantz/Collins, 63.old.).

A cionista zsidó szervezetek eközben elkeseredetten folytatták a menekültek toborzását és szállításának szervezését. A következő menekülthajó a Darien II volt, amit Frantz/Collins (64.-65.old.) szerint az akkor már működő Mossad vásárolt meg erre a célra. A másik hasonló szervezet, a Haganah ugyanakkor a brit elhárítással (MI-6) együtt más sorost szánt a Dariennek, mégpedig, hogy felvontatják a Dunán, és egy sorosban elsüllyesztve – legalább rövid időre - megakasztják a Romániából Németországba tartó olajszállítmányokat. Ebből komoly belső harc alakult ki a Mossad és a Haganah között, de végül a hajó (csak napokkal azután, hogy Antonescu tábornok vasgárdistái 1941 elején elkezdték a romániai zsidóirtást), miután felvett néhány száz román menekültet, kifutott Constanta-ból, továbbhajózott a bulgáriai Várnába, ahol további (bolgár zsidó) menekülteket vett a fedélzetére, s így folytatta útját Iszambul felé. Végül 1941 márc. 19-én ért palesztín vizekre, fedélzetén 793 menekülttel. A britek természetesen elfogták, és Haifa kikötőjébe vontatták. A Darien II utasai azonban szerencsések voltak, mert neki kivételesen megengedték, hogy partra szállhassanak. Az Athlit nevű menekülttáborba zárták őket.

Mindazonáltal a britek nagyon felháborodtak az újabb hajó érkezésén, és eldöntötték, hogy attól kezdve minden ilyen hajót a rendelkezésükre álló minden eszközzel megpróbálnak megállítani. És ezt be is tartották. Ugyanakkor a zsidó szervezeteken, diplomáciai csatornákon, újságokon és rádióadásokon keresztül igyekeztek minél szélesebb körben terjeszteni is ezt a hírt, hogy amennyire csak lehet, elriasszák az európai zsidóságot a meneküléstől. Frantz/Collins szerint (Chronology xi) az utolsó nagyobb hajó, melynek utasai palesztín földre léphettek mielőtt Németország becsukta a kapukat, a Darien II volt.

Ennek ellenére azért indultak még menekülteket szállító hajók Palesztína felé. Egyik ilyen a STRUMA volt, fedélzetén 785 zsidó menekülttel. Ez a hajó is hosszú kálváriát járt meg, több okból is. A britek ott akadályozták az útját, ahol csak tudták. A törökök nem engedték partra szállni a zsúfolt hajón szenvedő utasokat, mialatt az isztambuli öbölben a motort szerelték. Majd amikor végre úgy-ahogy indulásra kész lett, akkor pedig erőszakkal kivontatták a nyílt tengerre és szélnek eresztették. A britek végig azt követelték a törököktől, hogy a Strumát ne engedjék tovább Palesztína felé, és végül a sok huzavona és késleltetés után a török partok mentén torpedózta meg és süllyesztette el egy szovjet (?) tengeralattjáró. A tragédiának egyetlen túlélője volt.

És vajon változott-e az angol hozzáállás, miután a németek 1941-ben leállították a zsidó kivándorlásokat?

Adolf Eichmann berlini, ki- és áttelepítési ügyeket intéző irodája 1941 május 20- án minden német külképviseletnek elküldött egy memorandumot, miszerint Hermann Goering tábornagy megtiltott minden további zsidó kiutazást/kitelepedést a német, illetve a németek által megszállt területekről – írja Frantz/Collins (82.old.).

Fentebb már említettük, hogy az angolok ekkor már ezrével fejtették meg a német kódolt üzeneteket, miáltal Churchillnél jobban egyik szövetséges vezető sem tudta, hogy mi vár a zsidóságra. Így tudomása volt azokról az esetekről is, amikor szovjet területeken egész zsidó falvakat tettek, lakosaikkal együtt, a földdel egyenlővé (Frantz/Collins 83.old.).

Azt, hogy az európai zsidóság 1941 május 20-ig szabadon, sőt gyakran német segítséggel mozoghatott, települhetett (volna) át pl. Madagaszkárra vagy Palesztínába, már tudjuk a fentiekből. S azt is, hogy ezt az angolok, arab tulajdonban lévő olajérdekeltségeikre való tekintettel minden erejükkel igyekeztek megakadályozni. Ennek alapján megállapíthatjuk

tehát, hogy az angolok a legkisebb megértést, humánus segítőkészséget sem mutatták a veszélyben lévő zsidók iránt. Sőt, azzal, hogy folyamatosan akadályozták vagy késleltették kitelepedésüket, részben okozóiva váltak a zsidó Holokausztnak.

No de mi várható egy olyan ország politikusaitól és közvéleményétől, melynek külügyminisztere, Anthony Eden 1941-ben ezt írta egy privát levelében (Frantz/Collins 179.old.): “If we must have preferences, let me murmur in your ear that I prefer Arabs to Jews.” (Hadd súgjam a füledbe: ha választanunk kell, akkor én az arabokat választom [támogatom] a zsidók ellenében).

Ehhez a magatartáshoz természetesen magyarázatokat kellett szolgáltatniuk, amit a maguk módján többször meg is tettek. Harold MacMichael, a palesztinai brit főkormánybiztos (high commissioner) pl. a következőt írta a Birodalmi Hivatalnak (Frantz/Collins 58.old.): “Ezek tragikus sorsú emberek, de a lényeg az, hogy mivel egy **ellenséges állam polgárai** [kiemelés tőlem], Palesztínához semmi közük....Az alapvető szabály ugyanis az, hogy ellenséges területekről származó személyeket nem szabad befogadni ide a háború ideje alatt”....

Megjegyzendő: Nagy-Britannia a háborús évek alatt állítólag – számtalan lehetősége ellenére – országa területére csupán összesen kb. 65 ezer zsidó bevándorlót fogadott be.

Most pedig vessük össze a fentieket azzal, hogy Horthy Magyarországon több mint 800 000 zsidó (sokuk más országokból menekült oda) húzhatta meg magát, ha nem is mindenki kényelmes körülmények közt, de legalább létbiztonságban. S Horthy, és rendszere ezt a létbiztonságot a kb. 825 000 zsidó számára Hitler és apparátusának állandó nyomása, követelődése ellenére is biztosította, egészen ‘44 márc.19-ig, az ország német megszállásáig...(Sebők 17.old.).

Roosevelt

Nézzük, hogyan viszonyult ehhez a kérdéshez az Egyesült Államok közvéleménye, és különösen Franklin Delano Roosevelt (FDR) elnök.

Frantz/Collins írják (131-132. old.), hogy egy 1938-as felmérés szerint az USA lakosságának 77%-a ellenezte európai zsidók befogadását. Ennek több oka is lehetett. Például az, hogy ebben a témában a legolvasottabb amerikai magazinokban publikált cikkek propaganda célból mind azt hangoztatták, hogy a németek tudtával [vagy hallgatólagos beleegyezésével, horrible dictu segítségével] hajókon érkező zsidó kitelepülők közé a németek a saját kémjeiket keverték, akiket körül is metéltek, és kiképeztek a héber/jiddish írás-olvasás, valamint vallásos tevékenységek ismeretére. Ez az alaptalan politikai háttérű hazugság aztán zsidó menekültek ezreinek az életébe került (pl. a St.Louis hajó 1128 utasáéba, mert a hajót az USA nem hagyta kikötni, hanem a New-York-i Szabadság szobor árnyékából küldte vissza a német megszállás alatt lévő Európába).

Az USA bevándorlási törvénye csak évi 25 957 német (!) állampolgár bevándorlását engedélyezte, vagyis az Európából kitelepülni, menekülni akaróknak csupán egy töredékét. A hivatalos körök annak ellenére nem változtattak ezen, hogy nagyon is tisztában voltak az európai zsidók helyzetével – írja Persico (217.old.).

Pedig Roosevelt elnök is kapott elegendő információt az eseményekről. J. Edgar Hoover 1938-tól többször figyelmeztette, Bill Bullit, az USA volt franciaországi nagykövete pedig már 1939 márc.12-én, 5 hónappal a háború kitörése előtt tudatta vele, hogy mit mondott Hitler a náci párt vezetőinek, legfelsőbb katonai vezetőknek és kormánytisztviselőknek a közeljövőt érintő zsidó programjáról. “Mivel FDR-nek ezekből nyilvánvaló volt az európai zsidóság jövőbeni sorsa, ezért a meg nem kerülhető kérdés az, hogy ő maga és köre hogyan kezelte ezt a kérdést” – írja Persico (216.old.). “Jogos a kérdés, hogy az elnök miért nem tett többet a zsidó menekültekért”.

Az igazság kedvéért meg kell említenünk, hogy FDR-nek egyszer volt egy jószándékú próbálkozása. Nézzük mi volt az, és mi lett a sorsa. Lilienthal írja le részletesen (35-36.old.) a következőket:

Roosevelt 1943-ban elküldte Patrick J. Hurley dandártábornokot személyes követeként a közel-Keletre, hogy nézzen körül és számoljon be neki az ottani helyzetről. Hurley azt jelentette az elnöknek, hogy a cionisták ragaszkodnak az expanzióhoz, annak ellenére, hogy azt a jóval nagyobb számú arab lakosság és néhány Palesztínában élő zsidó ellenzi.

Követeléseik a következők voltak:

- független zsidó államot, ami területileg magában foglalja Palesztínát és lehetőleg Transzjordániát is,
- a palesztínai arabok Irakba telepítését, és
- zsidó gazdasági és ellenőrzési fennhatóságot az egész közel-Keleten.

Roosevelt, tudva, hogy az angolok ezeket a követeléseket mindenképpen ellenzik, de azt is tudva, hogy az európai zsidókra mi vár Hitler keze alatt, kezdeményezni akart egy nagyvonalú nemzetközi menekült-befogadási akciót, melyen kersztül tervei szerint talán kb. 500 000 zsidó megmenthető lenne. Ezért elküldte barátját, New York államügyészét, Morris Ernst-et Londonba kipuhatolni, hogy a britek hajlandók lennének-e legalább a saját országukba befogadni 100-200 ezer zsidót. Az elnök úgy remélte, hogy Kanada, Ausztrália és egyes dél-amerikai országok is boldogan fogadnának be közülük, és ha ezek az országok jó példával járnának elől, akkor valószínűleg az amerikai kongresszus többségében zsidó-bevándorlás ellenes tagjait is meg lehetne győzni egy hasonló humanitárius akció megszavazására.

A kulcs a sikerhez – gondolta Roosevelt - tehát London hozzáállása volt. Ernst onnan azzal a hírral tért haza, hogy Nagy-Britannia elvben kész befogadni ugyanannyi menekültet mint az USA, feltéve, hogy az nem több, mint 150 000. Roosevelt ezt jó jelnek vette, és így számolt: 150 ezer + 150 ezer = 300 ezer, plusz további 2-300 ezer a többi ország közt elosztva, és máris van hely legalább félmillió menekültnek.

Amikor egy héttel később Ernst meglátogatta Rooseveltet, Lilienthal szerint a következő párbeszéd zajlott le köztük:

R: Semmi sem lesz a programból, mert a befolyásos amerikai zsidó vezetés nem támogatja.

E: Ez lehetetlen! Miért?

R: A saját szempontjukból igazuk van. A cionista szervezet tisztában van azzal, hogy egy zsidók által lakott Palesztína még sokáig nem lesz önellátó és csak külföldi anyagi segélyekből tud majd megélni. Azt is tudják, hogy nagy pénzeket lennének képesek összegyűjteni az adományozóktól, de csak akkor, ha azt mondhatnák nekik, hogy Palesztína az egyetlen hely, ahová a zsidók mehetnek. Ha azonban egy ilyen általunk tervezett menekültprogram bebizonyítja, hogy ez nem igaz mert máshová is mehetnek, akkor azok, akik vonakodva adnának, mondhatnák: mi az, hogy csak Palesztínába mehetnek, hiszen számtalan más ország is befogadja őket!

Ernst-et olyannyira sokkolta a hír, hogy még jóbarátjának, az elnöknek sem tudta elhinni, amit hallott. Ezért lobbizni kezdett az általa ismert befolyásos zsidó körökben - anélkül, hogy elárulta volna a britek vagy Rooseveltet szándékát -, abban bízva, hogy így talán mégis elindíthatja, nyélbe ütheti az ügyet. De, ahogy ő maga írta: „..kidobtak a barátaim a fogadószozábaikból, és azt vágták a fejemhez, hogy amit én akarok, az a cionista mozgalom aláásása”.

Minden zsidó vezető és szervezet hasonlóan reagált a próbálkozásra. Mindenhol egy mély, őszinte, gyakran fanatikus érzésekkel teli támogatási szándékot látott a palesztínai mozgalom iránt, míg viszont “azoknak az életével, akiket még meg lehetett volna és meg kellett volna menteni, senki sem számolt.”

Eddig az idézet Lilienthaltól (35-36.old.). A cionista mozgalom ezzel egyszer- s mindenkorra keresztül is húzta FDR figyelemre méltó kezdeményezését. Így aztán London és Washington 1943 közepére megállapodott abban, hogy a háború befejezéséig félreteszik a palesztinai ügy megoldásának kérdését. Ebben a döntésben az előzőekben már ismertetett okok mellett komoly szerepe volt az arab lobbynak is, pontosabban az arab olajnak, amit Wallace Murray, a State Department közelkeleti ügyek részlegének igazgatója így fogalmazott meg FDR számára, mint egyfajta figyelmeztetést: “Az elnök úr folyamatos támogatása amit a cionista ügy iránt mutat, véres eseményekhez vezethet a közel-Keleten, és még a Szaud-Arábiában levő olajérdekeltségeinket is veszélyeztetheti.”. Nesze neked, menekültügy....

De azt is tudni kell, hogy ahogy a németek táborokba zárták a zsidókat, lengyeleket, homoszexuálisokat, cigányokat, kommunistákat stb., ugyanúgy táborokba zárták az USA-ban a japánokat, olaszokat, németeket, ill.az ilyen ösiséggel rendelkező személyeket. Rooseveltnél, egy 1798-as törvényre hivatkozva kiadta az 1942/Feb/19/9066-os Legfelsőbb Parancsot, mely Persico szerint (168-170.old.) előírta, hogy “minden veszélyesnek tartható személyt be kell gyűjteni, letartóztatni, és biztonságos helyen tartani”. Ennek eredményeként 114 000 japán, 11 000 német, és 11 600 olasz ösökkal bíró személyt (felnőttet, gyereket egyaránt) begyűjtöttek, és eldugott helyeken épített koncentrációs táborokban őriztek egészen a háború végéig. Ezek közül többszázat akarattuk ellenére becseréltek háborús vonalak mögött rekedt amerikai turistákra és üzletemberekre. Számítalan becserélt személy viselt olyan nevet, mint pl. Rosenbaum, Feldmann, Rothenthal, Stein, Goldmann vagy Isenberg, zsidók, akiket egyszerűen átadtak a németeknek, nyilvánvaló következményekkel...

Egy újabban gyakran tárgyalt téma, hogy vajon Churchill és Rooseveltnél miért nem tettek valamit a zsidók koncentrációs táborokba, különösen Auschwitzba szállítása ellen, pl. miért nem bombáztatták az odavezető vasútvonalakat, ha korábban nem is, de legalább 1944 közepétől, az ún. Auschwitz-i jegyzőkönyv nyilvánosságra kerülésétől. A kérdés ilyenén felvetése feltételezi, hogy előtte egyikőjük sem tudott a táborokban folyó eseményekről. Azonban, ismerve a tényt, hogy igenis tudtak (pl. Persico 219.old.: Churchill tudott az 1941 júl.18-án megfajtott német jelentésekről, pl. több mint 30 000 zsidó eliminálásáról), értjük meg igazán a hazug magyarázatok aljasságát. Churchill is, és Rooseveltnél is többször kijelentette, hogy az első és legfontosabb szempont a hadszíntéren való győzelem, s ezért nem vonhatnak el erőket onnan ilyen akciókra. Ez a hajánál fogva előrángatott átlátszó “magyarázat” annál is inkább hazug, mert egyrészt tudjuk, hogy Auschwitz-környéki üzemeket (pl. egy műbenzin-gyárat) és azokhoz vezető vasútvonalakat többször is bombáztak, és 1-2 “sortie” ide vagy oda, igazán nem számított azokban az időkben. Továbbá a korábbiakból azt is tudjuk, hogy ha a saját érdekük diktálta, akkor igenis volt eszközük. Pl. mekkora angol haditengerészeti erőket kötött le az az igyekvésük, hogy a Palesztín vizektől távol tartsák a zsidó menekülthajókat.

Mi lehetett tehát az igazi ok, ami miatt gyakorlatilag hallgattak, vagy csak nagyon kevés figyelmet szenteltek az egész ügynek, és nem próbálták megakadályozni, vagy legalább lassítani a deportálásokat? Véleményünk szerint - többek közt – a következő okok lehettek:

- a világ – ha hallott is sutogó, fel-felröppenő híreket a koncentrációs táborokban és a megszállt orosz területeken folyó eseményekről, az Auschwitz-i jkv. nyilvánosságra kerüléséig többnyire nem hitte el ezeket a rettenetes dolgokat. De Churchill és Rooseveltnél tudtak ezekről már jóval az ominózus jkv. előtt is. Valószínűleg maguk sem hitték, hogy a világ elhiszi nekik, hogy ők azelőtt nem tudtak róla. Akkor viszont gondolhatták: “ha eddig nem léptünk közbe, akkor most már hagyjuk is így”,
- felismerték, hogy ha “nagyobb hangerővel” terjesztik a hírt a koncentrációs táborokban történő borzalmakról, akkor azzal csak maguknak okoznak több fejfájást,

mert többen próbálnak majd kimenekülni a németek markából, tehát több, az ő területeikre igyekvő menekülttel gyűlik meg a bajuk,

- ha mondjuk bombázásokkal megakasztják a deportálásokat, akkor szintén az előző pontban leírtakkal kell szembenéznünk,
- az USA háborúba lépésétől kezdve biztosak voltak a győzelemben, ezért nekik nem az volt az érdekük, hogy megakadályozzák a németeket a tömegmészárlásokban, vagy hogy segítsenek nekik a nyomok eltüntetésében, hanem éppen ellenkezőleg, hogy a győzelem után minél több és nagyobb embertelenséget bizonyíthassanak rá a legyőzött ellenségre, ezzel is igazolva saját háborús akcióik, atrocitásaik szükségességét, lett-légyen az akármilyen embertelen is.

S hogy valóban milyen “farizeusi” volt a hozzáállásuk, arra már láthattunk elegendő példát a fentiekben. Ilyen volt továbbá pl. a Zeppelin-hadművelet (Sebők 108-110 old.), amikor dezinformációval, hazugságokkal kiprovokálták Magyarország német megszállását csak azért, hogy azzal német erőket kössenek le, pedig tudták (de nem törődtek vele), hogy az országban meghúzódó több mint 800 000-es zsidóság sorsára egy német megszállás nyilvánvalóan végzetes lesz.

Fentiekből és más dokumentumokból megállapítható tehát, hogy a háború alatt meghozott angol és amerikai politikai és katonai döntések és akciók egyike sem irányult az európai zsidóság megmentésére vagy sorsának könnyítésére, sőt, ahol lehetett, még az ilyen irányú – kezdeti német és cionista – törekvéseket is akadályozták. Szomorú fintora a sorsnak ugyanakkor, hogy mint láttuk, arra is volt példa, amikor éppen az amerikai cionista zsidó vezetők akadályozták meg egy nagyarányú, a tervek szerint kb. 500 000 zsidó személyt megmenteni szándékozó akciót.

Horthy

Nézzük meg ezután, milyen megbízható dokumentumok vannak arról, hogy mikor és mit tudott a koncentrációs táborok valóságáról Horthy, és lehetőségeihez mérten ő mit tett a zsidók érdekében.

Tekintsük át először, hogy milyen volt a zsidók helyzete Magyarországon és Európában az 1944 március 19-i német megszállás előtt.

(Mielőtt továbbmegyünk, le kell szögezni, hogy alapvető különbséget kell tennünk abból a szempontból, hogy egy adott ország önként, vagy “csupán” politikai ill. katonai kényszer hatására vett-e részt a zsidótlanítási akciókban.)

Kádár/Vági szerint (61-72 old.) “Mielőtt 1944-ben sor került volna Európa utolsó, nagy, lényegében érintetlen zsidó közösségének, a magyar zsidóságnak a *[részleges]* felszámolására, a nácik és kollaboráns cinkosai a megelőző 3 évben már több mint 4 millió *[nem magyarországi]* zsidót öltek meg”.

A **horvátok** pl. már 1941 nyarától, éspedig kényszer nélkül tették ezt. Táborokba hurcolták őket, ahol rengetegen belehaltak az éhségbe, járványokba, vagy egyszerűen az örök lelőtték, leszúrták, kalapáccsal agyonverték őket. A Jasenovac-i lágerekben kb. 12-16 000 zsidót öltek meg így. Az SS kb. 25 000-et küldött Auschwitzba, majd a következő évben mintegy 7-10 000-et deportáltak.

Romániában Antonescu marsall idején 1941 júliusától ölték meg a zsidók nagy részét, és a németek után a legnagyobb számban: mintegy 150 ezret, míg 160 ezret olyan körülmények közé deportáltak, hogy közülük tízezrek pusztultak el. Csak a bogdanovkai tábor környékén mintegy 43 ezret öltek meg. Románok keze által több mint 250 ezer zsidó halt meg.

Szlovákiában 1941 júliusa és '42 októbere közt 58 ezer zsidót szállítottak koncentrációs táborokba, a szlovákiai 90 ezres zsidóság közel 2/3-át. Ez a szám még nőtt az 1944 őszén az SS által elhurcolt 13-14 ezerrel.

Bulgária 1942-től először 20 ezer, majd 7122, végül 4221 főt adott át a németeknek.

Olaszországban Mussolini már 1938-ban zsidótörvényt vezetett be, de nem engedte a zsidók elszállítását. Így csak 1943 nyarán bekövetkezett bukásáig voltak biztonságban. Ezután deportáltak kb. 12 ezret az összesen 50 ezres zsidó közösségből.

Franciaország. Hasonló volt a helyzet az 1940 tavaszán a németek által megszállt francia területen is, ahol szigorú zsidótörvényeket léptettek életbe, de nem engedték azok elszállítását. Végül a németek nyomására abban egyeztek meg, hogy a máshonnan odaszökött zsidókat elvihetik, és ehhez segítséget is adtak. Az ország 1942 őszi teljes megszállása után az összesen kb. 350 ezer zsidóból 75 ezret deportáltak, melynek több mint a fele "idegen" zsidó volt.

Hollandiában 1942-től a németek eleinte óvatosan kezdtek hozzá a deportálásokhoz, de néhány kezdeti "zökkenő" után a Holland hatóságok közreműködtek, és ellenállás nélkül deportáltak kb. 100 ezer embert a 140 ezres zsidó közösségből.

Belgiumból a németek 1944-ig mintegy 30 ezer személyt deportáltak a 90 ezerből.

Norvégiában 1942 végéig 770 zsidót vittek el a helyi közigazgatás segítségével az összesen 1700 létszámú közösségből.

Dániában a kb. 8000 zsidóból csupán 477-et hurcoltak el a helyi lakosság ellenállása és a bűntudati akciók következtében – írja Kádár/Vági (61-72. old.).

Nagyjából ezek történtek tehát Európa más államaiban a zsidósággal, mielőtt 1944 március 19-én a németek megszállták Magyarországot. És mi történt az alatt Magyarországon?

Sebők szerint (17. old.) "Mo. ...békés sziget volt a körülöttünk tomboló háború tengerében. A magyar lakosság [*relative*] nem ismerte a nélkülözéseket, a háború pusztításait, a szőnyegbombázások poklát....Az üzletekben....volt áru, s az egyre szigorúbb zsidótörvények ellenére a kb. 825 000 fős Magyarországon lévő zsidóságnak sem kellett rettegni az életéért. Bár a szövetséges légikötelékek gyakorta megjelentek Mo. légterében, a kormány és az angolszászok hallgatóságos megállapodása alapján bombaterhüket nem az országra szórták le....".

Sebők fenti leírása alapján tehát megállapíthatjuk, hogy Horthynak és egymást váltó kormányainak a németekkel szembeni húzd meg –ereszd meg politikája, és az angolokkal folytatott titkos egyezkedései biztosították, hogy az országot nem bombázták, amikor Európa nagy része (beleértve Londont és más angol, sőt, német városokat is) már szenvedett ettől. Sőt, Mo. területén életbiztonságban élt több mint 800 000 zsidó, míg – ahogy fentebb már idéztük Kádár/Vágitól (61-72. old.), 1944-előtt a többi országban a "nácik és kollaboráns cinkosai a megelőző 3 évben már több mint 4 millió zsidót öltek meg".

Egy felelősen gondolkodó politikusnak, államfőnek a legfőbb kötelessége békében és háborús időben egyaránt, hogy országa területén származástól, vallástól függetlenül megvédje minden állampolgára életét. Ezt 1940-41-től Európában már nem tudták megtenni a lengyelek, a hollandok, a belgák, a franciák stb., nem is beszélve a horvátokról, szlovákokról vagy románokról. De nem sikerült Churchillnek, sőt, magának Hitlernek sem. Horthynak a német megszállásig gyakorlatilag mindez sikerült.

Továbbá nem bizonyítható az, amit pedig olyan sokan próbálnak bizonyítani (többek közt Sebők János is), hogy az ún. Auschwitz-i jkv. (részletesen lásd a fejezet végén) nyilvánosságra kerülése előtt Horthy tudott volna a külföldi koncentrációs táborokban folyó szisztematikus tömeggyilkosságokról. Erre sehol egyetlen írott dokumentum sincs. Arra természetesen van, hogy tudta: más országokból tömegével viszik a zsidókat ezekbe a – hivatalos német meghatározással – munkatáborokba. No de ha ez így van, akkor Horthy bűnössége helyett - vagy legalábbis mellett - nem kellene-e azon más államfők, politikusok bűnösségét is (vagy inkább azokét) feszegetni, akikről tíz- és százezrével vitték a zsidókat már

1941-től fogva, vagy ahol helyben (is) folytak tömeggyilkosságok, vagy akik hatalmuknál, lehetőségeiknél fogva valóban tehettek volna valamit?

Mint azt fentebb már láttuk, pl. maga Churchill is tudott erről a borzalmas valóságról. De mivel ezekről a hírekről többek közt a megfajtott német titkos katonai és politikai üzenetváltásokból (kiküldött parancsokból, beérkező jelentésekből) tudott, és mivel semmilyen körülmények közt sem akarta elveszteni ezt a hírforrását, ezért nyilvánosan soha nem hivatkozott olyan információra, amit így szerzett. Ezért – az Auschwitz-i jkv megjelenéséig – a zsidóság valós helyzetéről sem beszélt egyértelműen. Arra is van bizonyíték, hogy Churchill és Rooseveltt rendszeresen cserélték a kém szervezetektől és kódfejtőiktől kapott szigorúan titkosnak minősített információkat. Egészen bizonyos tehát, hogy ha máshonnan nem, hát Churchilltől Rooseveltt is tudta, mi folyik a koncentrációs táborokban. De hasonló volt a magatartása a francia Vichy-rezsimnek is, mert az odamenekült zsidók többségét, kb. 75 ezret készségesen és segítőkészen kiadtak 1942-44 között.

Mi okozta Magyarországon az 1944 tavaszán bekövetkezett gyökeres változást a zsidóság sorsában? Ennek legfőbb, és döntő oka a március 19-i német megszállás volt. És vajon ennek a megszállásnak mik voltak az okai?

Először is, Horthy és közvetlen köre (az angolokkal folytatott titkos tárgyalások alapján) egészen 1944 nyaráig (pontosabban a normandiai partraszállásig) azt hitte, hogy a szövetségesek a Balkánon fognak partra szállni. Onnan gyorsan eljutnak Magyarorszáig, és – a megegyezett terv szerint – a magyarok leteszik előttük a fegyvert. A naív és jóhiszemű Horthyék nem tudták, hogy az 1943 nov.28 – dec.1 között tartott teheráni konferencián Rooseveltt, Churchill és Sztálin között már eldőlt: Sztálin akarata fog érvényesülni, miszerint nem lesz angol-amerikai balkáni partraszállás. Sztálin ezt azért nem engedte, hogy az angol és amerikai csapatok ne kerülhessenek “alája”, s ne foglalhassanak el olyan területeket, amelyeket ő magának akart. Ezért Churchillék Teheránban feladták a balkáni partraszállás tervét. De nehogy azt higgyük, hogy erről értesítették volna titkos tárgyalópartnereiket, a magyarokat. Sőt, hogy félrevezessék a németeket és magyarokat egyaránt, Sztálin javaslatára úgy tettek, mintha nagyon is készülődne a partraszállási akcióra. Még hamis csapat- és hajómozgásokat is végeztek a tökéletes félrevezetés érdekében. S tettek ezt úgy, hogy tudták: a németek, hogy egy ilyen délkeletről jövő támadás ellen védjék magukat (pontosabban a romániai olajmezőket és a magyar búzamezőket) kénytelenek lesznek megszállni Magyarországot. S azt is nagyon jól tudták, hogy ha ez megtörténik, akkor egyik első dolguk lesz elvinni az országban meghúzódó zsidókat. De nekik nem ez volt a szempont, hanem az, hogy ezzel a dezinformációval minél nagyobb német katonai és adminisztrációs erőt kössenek le a térségben. Sebők részletesen leírja ezt (107.old.) : a britekkel folytatott titkos “..tárgyalásokon a magyarok érvrendszerében a zsidóság méltányos kezelése is mindvégig nagy hangsúlyt kapott. A 825 000 fős zsidó közösség megőrzését nagy fegyverténynek gondolták, ez azonban a tárgyalások során... egyre kevesebbet nyomott a latban. Amiképpen a szövetségesek nem bombázták az Auschwitzhoz vezető vasútvonalakat, mert katonai érdek nem fűződött az akcióhoz, hasonlóképpen egyre kevésbé voltak tekintettel az Európában megmaradt, utolsó nagy zsidó közösség sorsára. Bár a szövetségesek pontosan tisztában voltak a német megszállás várható következményeivel, nem törődtek vele. Ennek kegyetlenül őszinte módon hangot is adtak, mint pl. az OSS [*Office of Strategic Service, a CIA elődje*] részéről Magyarországgal tárgyaló Allan Dulles és Royall Tyler, akik azt válaszolták [*tárgyalófelüknek*] Baranyai Lipótnak, amikor az felhívta figyelmüket a német megszállás esetén várható következményekre, egyebek közt a zsidók kiirtására: “*Ebben a háborúban már úgyis könyékig véres a kezünk, néhány százezer ember ide vagy oda nem számítana*”... Katonai szempontból nem volt jelentősége az életek mentésének” - írja Sebők.

Ez a hazug partraszállási terv (Zeppelin hadművelet) olyan részletesen ki volt dolgozva, hogy a magyarokkal még “titkon” abban is “megegyeztek”, hogy az Antant

ejtőernyősöket dob majd le az országban, akiket a magyaroknak fogadniuk kell. S az egészet olyan jól hazudták el Horthyéknek, hogy még Hitler magyarokat figyelő kémjei is elhitték. S ez volt a cél.

A Szövetséges erők remélt érkezésének idejére tervezett átállás sikerének érdekében Horthy tett egy másik lépést is, mégpedig a keleti hadsereg frontról való hazahívásának előkészítésére. Ezt a szándékát levélben közölte Hitlerrel. Ez a levél csak megerősítette Hitlerben a meggyőződést, hogy a magyarok kiugrást terveznek. Ezért február 28-án kiadta a parancsot egy Mo. megszállását célzó hadművelet előkészítésére (Margarethe I.). Sebők így ír erről az időszakról (113-114.old.): "...Hitlert két ok bírta rá a megszállás elrendelésére: Horthynak a hadsereg hazahívását kérő levele, valamint a titkosszolgálat jelentése az ejtőernyősök Mo-ra érkezéséről, Horthy tudtával"...." A Führer intézkedése a feltételezett balkáni partraszállással összekapcsolható szövetséges és magyar hadmozdulatok megakadályozására, illetve elhárítására szolgált."...."Hitler ezekről a haditervekről nem tájékoztatta 'árulónak' minősített szövetségesét, mint ahogy a britek sem avatták be igazi szándékaikba a magyarokat. Hitler Klessheimben terjesztette Horthy elé megdönthetetlen bizonyítékait...Horthy...a csapdahelyzetből csak úgy tudott [volna] menekülni, ha szembeszáll, vagy teljesíti Hitler feltételeit. A zsidóság szempontjából mindkét alternatíva végzetes kimenetelű volt."

Hitler a megszállást a leggyorsabban és a lehető legkisebb erőbedobással akarta végrehajtani. Mindenekelőtt fontosnak tartotta Horthy kiiktatását az eseményekből, nehogy ellenállásra adhasson parancsot. Ezért őt Klessheimbe kérte sürgős tárgyalásra. Mindketten tudták, hogy valóban sorsdöntő lesz a találkozás. Sebők (34.old.) így jellemzi a helyzetet: "Horthy számáraHitler első monológiájának végighallgatása után nyilvánvalóvá vált, hogy mint sok más elődje a magyar történelemben, ő is besétált egy történelmi csapdába. Egyszerre volt tárgyalófél és potenciális fogoly attól függően, hogy miképpen reagál....".

Hitler keményen letámadta Horthyt, tudtára adta, hogy az olasz kiugrás után Németország nem engedhet meg magának még egy kiugrást, elmondta továbbá, hogy tud a Magyarország és a Szövetségesek közt folyó titkos tárgyalások minden részletéről, és hogy emiatt döntés született Mo. katonai megszállásáról. Horthy leforrázva hallgatta mindezt. Először próbálta tagadni a vádakát, de Hitler nem adott neki több lehetőséget a magyarázkodásra, hanem előrukkolt a legnagyobb fenyegetéssel: **ha a szükség úgy hozza, ő arra is hajlandó, hogy Mo. megszállásához segítségül mozgósítsa a román, szlovák és horvát csapatokat is.... Ez már valóban túl sok volt Horthynak.** Rádöbrent, hogy ha ez bekövetkezne, akkor nem csak az elmúlt években visszaszerzett magyarok lakta területek vesznének el újra, nem csak az ott lakó magyarok lennének megtizedelve, nemcsak a Magyarországon megbúvó lengyel és más menekültek élete, nemcsak az eddig a németeknek ki nem adott zsidók százezreinek élete, de az anyaország léte is végveszélybe kerülne. Tehát egyszerre minden elveszne! Hirtelen idegességében szavakat sem talált, hanem egyszerűen felpattant, és kiviharzott a szobából, faképnél hagyva Hitlert.

Ennek a kirohanásnak az érzelmi hátterét csak az tudja igazán megérteni, aki azt is megérti, hogy mekkora tragédia volt a magyar nemzet számára (vagy lett volna a világ akármelyik nemzete számára) Trianon, és hogy az milyen mélyről jövő, fanatikusságig menő érzelmeket váltott ki abból a generációból. Azzal még úgy-ahogy meg tudtak volna birkózni, ha csak a magyar nyelvű lakosság által már nem, vagy csak gyéren lakott területeket veszti el az ország. De azt már jogosan érezte szinte halálos sebnek a nemzet, hogy teljesen magyarok lakta területek is el lettek szakítva az országtól. Ez az érzés vezette őket a területi visszacsatolások kierőszakolásához és végrehajtásához. Nem véletlen, hogy ennek az újraegyesülésnek az eléréséért szinte mindenre hajlandó volt a csonkán maradt ország magyar érzelmű többsége. Amiből aztán egyenesen következett a kényszerű "barátság" Hitlerrel, mivel csak rajta keresztül vezetett az út a területi- és lakosságvisszacsatolások lehetősége felé.

S ezzel a magyar érzelmi állapottal Hitler nagyon is tisztában volt, és ki is használta. Nem véletlen tehát, hogy a Klessheimben sarokba szorult Horthyval szemben kijátszotta ezt az adut. Mint kiderült, a legnagyobb és leghatásosabb aduját.

Szobájába visszatérve Horthy aztán nyilván gyorsan rájött, hogy ha tetszik, ha nem, gyakorlatilag a németek foglya, és csak a 'tovább tárgyalni vagy foglyul esni' alternatívák közt választhat. Azt, hogy Hitler mozgósítsa a szomszédokat is, minden áron el kellett kerülni. Tehát – ha már elkerülhetetlen a német megszállás -, nem szabad ellenállni a német csapatoknak. Vele jött tanácsadói is a tárgyalások folytatására kérték, ezért elfogadta Hitler ebédmeghívását azzal a feltétellel, ha folytatják a megbeszéléseket.

Mivel Hitlernek hosszabb távon szüksége volt Horthy együttműködésére, ezért lenyelte a délelőtti sértést, és folytatták a tárgyalást. Horthy legfőbb célja az volt, hogy lebeszélje Hitlert megszállási tervéről (nem tudva, hogy a német egységek a határon álltak, sőt, néhány szerelvényük már Mo területén járt). Hitler azonban tárgyalni sem volt hajlandó erről. Sőt, ismét Horthy szemére hányta, hogy egyedül a magyarok szegültek szembe a németekkel a zsidókérdés megoldásában, és alá akart írni vele egy nyilatkozatot, hogy egyetért a megszállással. Ettől Horthy megint ideges lett, és lemondással fenyegetőzött. A tárgyalások ismét megszakadtak.

Horthy ekkor elhatározta, hogy kíséretével együtt hazaindul a különvonatán, de ezt a németek nem engedték. Egy hamis légiriadót fújtak, és erre hivatkozva tiltották meg a vonat kigördülését.

Közben Hitler a nála próbálkozó Szombathelyi Ferenc vezérkari főnöknek elmondta, hogy már tavaly áprilisban, amikor ugyanitt találkoztak, nyomatékosan figyelmeztette Horthyt, hogy Mo. sürgősen változtasson a bel- és külpolitikáján, ami alatt többek közt a zsidókérdés németek akaratának megfelelő módon történő megoldását, és az ellenséggel folytatott titkos tárgyalások megszüntetését értette. Ennek ellenére – mondta - egyik ügyben sem változott semmi. (Jegyezzük meg itt, hogy Hitlernek ez a kijelentése számunkra, a múlt eseményeit elvakultság nélkül vizsgálni igyekvő és képes utókor számára egyértelművé teszi, hogy a magyar vonakodás, német akarattal való dacolás nem volt eredménytelen: egy további teljes évig biztosította az országban élő zsidóság életbiztonságát).

Hitler elmondta továbbá Szombathelyinek, hogy a német csapatokat már nem lehet leállítani, és azt is tudomására hozta, hogy ha Horthy lemond, annak a következményeit nem lehet előre látni. Véleménye szerint Mo legfeljebb 10-12 napig lenne képes ellenállni, de ha ellenállásra kerülne sor, akkor – s itt Szombathelyinek is megismételte a legnagyobb fenyegetést - az ország jövőjébe a "szomszédok" is (románok, szlovákok és horvátok) beleszólnának, s akkor ő, Hitler már nem tudná befolyásolni a történéseket....

Mindebből Horthy és a magyar küldöttség egyértelműen megértette, hogy végérvényesen nincs számukra más alternatíva, mint kényszerűen tudomásul venni Hitler akaratát. Felismerték, hogy Horthynak a helyén kell maradnia, hogy megakadályozhasson minden ellenállást a német megszállással szemben, ezzel kivédeni, hogy a kisantant államokat a németek az országra eresszék. Mert az adott helyzetben az lenne a legveszélyesebb az ország, és lakossága jövőjére nézve. Ezt Sebő így írja le (39.old.): "A késő délutáni órákban a kimerítő tárgyalások után a szellemi és testi hanyatlás látványos jeleit mutató 75 éves kormányzónak csak percei maradtak a gondolkodásra. Döntenie kellett! S annyit azért ő is belátott, hogy amennyiben nem kollaborál Hitlerrel, nem lesz együttműködő partnere a németeknek, akkor fogolynak kell tekintenie magát, és az ő, illetve az ország sorsáról mások döntenek, s ő a továbbiakban már semmit nem tehet a katasztrófa elhárítása érdekében, mert nincs összeköttetése a külvilággal, nem telefonálhat, nem táviratozhat, és mozgásában is korlátozzák". Ezért "....- végiggondolva az esélyeit – a lehetséges rossz döntések közül a megítélése szerint legkevésbé rosszat választotta. Pillanatnyi helyzetéből és a kínálókozó lehetőségeiből azt a következtetést vonta le, hogy mozgási szabadságát megőrizve, a németekkel együttműködve, kormányzói posztján maradva, hazatérése után – hatalmát, társadalmi presztízst érvényesítve – talán még az események menetét is sikerül úgy

irányítania, hogy abból az országnak s neki magának előnye, haszna legyen. Ezért a további tárgyalás mellett döntött, és este nyolc órakor ismét összeült Hitlerrel a harmadik találkozóra”. Megjegyzendő, hogy az ismét eléje tett, a megszállásba beleegyezését kérő nyilatkozatot még ekkor, ilyen nagy nyomás alatt sem volt hajlandó aláírni.

Ezek az események vezettek el tehát 1944 március 19-ig, amikortól a magyarországi politikai, gazdasági és rendészeti helyzet egyre súlyosabb német befolyás, majd irányítás alá került. Az ország kiszolgáltatottságát jellemzi, hogy a németek minden adódó alkalommal hangsúlyozták: a magyar “szuverenitás” kérdése egyenes arányban függ össze a zsidókérdés megoldásával, vagyis, a német csapatok azonnal kivonulnak, mihelyst a magyar kormány ezt számukra elfogadhatóan teljesíti. Horthy ugyanakkor már azt is tudta, hogy ha a német követeléseket még mindig nem teljesítik, akkor az egész nemzet – beleértve a zsidókat is – sorsa is megpecsételődhet. Ez a rettenetes veszély, ez a rettenetes Demoklész-kard függött tehát a 75 éves, fizikailag-szellemileg egyaránt gyengülő ember feje felett, ami ellen ő pillanatnyilag semmit sem tehetett.

Hogy Horthynak a német megszállás után mennyire gyengült meg a hatalma és az eseményekre való befolyása, arra jó példa, hogy a hozzá legközelebb álló ún. Vár-klikk (a kormányzó mellett titkon működő közismert személyekből, mérsékelt jobboldali politikusokból álló tanácsadó csoport, mint pl. Bethlen István, Kállay Miklós, Esterházy Miklós, Rakovszky Iván, Károlyi Gyula, Keresztes-Fischer Ferenc, Kánya Kálmán, Ghyczy Jenő, stb.) tagjait sem tudta megvédeni a németektől. Kállayt mindjárt az első napokban le akarták tartóztatni, s csak lélekjelenlétének köszönhető megmenekülését, s a török nagykövetségen volt kénytelen megbújni, vagy Bethlent és másokat, akik bujkálni kényszerültek az SS elől, vagy Kádár Gyulát, Keresztes-Fischert stb, akiket le is tartóztattak. Horthy – hiába próbálkozott – egyiket sem tudta megmenteni.

Sebők, érdekes módon ellentmondva a már idézett, dokumentumokon alapuló mondatainak, a 49.oldalon “beszúrja” saját véleményét, s ezt írja: “Horthy ‘leléphetett’ volna a politika színpadáról, hogy egy erkölcsileg vállalhatatlan üggyel ne mocskolja be a nevét...”.

Kádár/Vági viszont a 144.oldalon “belátják”, hogy “Másfelől ugyanakkor az is igaz, hogy ha Horthy lemond, [akkor] vélhetően a budapesti és a munkaszolgálatos zsidók sem kerülheték volna el a deportálást.”

De Horthy nemhogy azt nem latolgathatta, hogy “lelépjen”-e, hogy “ne mocskolja be a nevét”, hanem a németekkel való szembeszegülés terhének cipelése mellett időnként még egyes, minden emberi józanságtól elrugaszkodott nemzettársai - Endre, Baky államtitkárok - ellen is harcot kellett folytatnia, s mindezt úgy, hogy már megbízható régi segítőitársai, tanácsadói sem voltak körülötte. De dacára a nehéz helyzetnek, volt bátorsága arra, hogy Sztójaytól az elindult zsidó deportálásokban a németekkel leginkább összedolgozó, abban magyar részről döntő szerepet vivő két államtitkár leváltását követelje. A hozzá május vége felé eljutott egyik zsidó memorandum hatására pl. a következőket írta Sztójay miniszterelnöknek (Sebők 162.old.):

“Kedves Sztójay! Amidőn két és fél hónappal ezelőtt a német csapatok bevonulásával kapcsolatban a magyar szuverenitást korlátozó események bekövetkeztek, vissza akartam vonulni a nemzet által rám ruházott kormányzói hatalom gyakorlásától. Bár saját szempontomból ez lett volna a legtermészetesebb megoldás, mégis rövid megfontolás után el kellett ejtenem ezt a tervemet, mert mindenekelőtt ki kellett neveznem egy kormányt, amely Németország bizalmát bírja, hogy a megszállástól – ígéretük szerint – megszabadulhassunk. Azon kívül úgy éreztem, hogy nemzetemmel szemben kötelességem kitartani a helyemen, mert ellenkező esetben az ország mai rendkívül nehéz viszonyai között az ilyképp előállott helyzet következményei kiszámíthatatlanok lettek volna [valószínű utalás a kisantant általi megszállás veszélyére]. Tudatában voltam azonban annak, hogy e kormánynak az adott

kényszerhelyzetben számos olyan intézkedést is kell tennie, amelyeket nem tartok helyesnek, s amelyekért nem vállalhatom a felelősséget. Ezek között az intézkedések között szerepel a zsidókérdésnek nem a magyar gondolkodásmódnak, a magyar viszonyoknak és ezekhez képest a magyar érdekeknek megfelelő kezelése.”.....”...az utóbbi időben olyan értesítéseket kaptam, hogy ezen a vonalon számos vonatkozásban több történt nálunk, mint maguknál a németeknél....”. Feliratában többek közt kitér a két államtitkár leváltásának szükségességére is.

Miután Endre és Baky leváltása nem történt meg, sőt, egy június 21-i rendkívüli minisztertanácsi ülésen elhangzottak nyilvánvalóvá tették, hogy a deportálásokkal kapcsolatban Jaross Andor belügyminiszter, Baky László politikai-, és Endre László adminisztratív államtitkárok között cinkos egymásrakacsintgatás megy, ezért Horthy június 26-ra összehívta a koronatanácsot, ahol ismét követelte Baky és Endre elmozdítását, és a deportálások befejezését. Ennek azonban csak annyi eredménye lett, hogy erős fellépése miatt hamarosan szembekerült egy részben személye ellen irányuló csendőrpuccsal.

Bakyék ugyanis, amikor látták, hogy a kormányzó a deportálások miatt őket akarja elmozdítani, konspirációba kezdtek, amibe még Eichmannt is bevonták. Tervük az volt, hogy a vidéki csendőrség alakulatait egy avatási ürüggyel felhozzák Budapestre, s miután Horthyt lefogják és háziőrizetben tartják, rajtaütésszerűen, néhány óra alatt deportálják a teljes budapesti zsidóságot (250-300 ezer személyt). Ezt a próbálkozást azonban Horthy a Magyar Függetlenségi Mozgalom (MFM) felderítő munkája és Koszorús Ferenc I. Páncélos Hadosztálya segítségével kalandos úton, de szerencsésen megakadályozta, s így azt is, hogy a Bp-re vezényelt több ezer csendőr elvégezze a rajtaütésszerű deportálást.

Ez a Koszorús-féle, Esztergom környékén (Tök, Aszód, Vác, Páty, Zsámbék, Esztergom) állomásozó, egy, a Donnál szétvert hadosztály a németek előtt titokban tartott maradéka, tulajdonképpen Horthy számára az egyetlen katonai egység volt, amihez hozzáférhetett, amire veszély esetén számíthatott.

Hitler ugyanakkor, látva a Magyarországon beindult deportálások “jó” hatásfokát, s abban Endre és Baky kulcsszerepét, személyesen védelmükre kelt. Megütközését fejezte ki amiatt, hogy a kormányzó lépéseket tesz a zsidótlanításban jeleskedő magyar kormányhivatalnokok ellen.

Horthy azért azt mégis elérte, hogy július 20. után már nem a valóban hatékonyan működő Endre intézte a deportálási ügyeket. Ennek azért volt nagy jelentősége, mert Eichmann a magyarok, különösen Endre segítsége nélkül csak jóval kisebb számban és tempóban tudta végezni azt.

A bűnösség, bűnrészesség mértékének megítéléséhez tudnunk kell többek közt, hogy pl. az akkori vezető politikusok közül (természetesen Hitler kivételével) ki mikortól tudott a koncentrációs táborokban valóban megtörtént eseményekről. A hivatalos magyarázatok szerint a kormányok csak az ún. Auschwitz-i jegyzőkönyv elterjedése után (1944 április 26) szereztek tudomást a valóságról.

De mi is voltaképpen az Auschwitz-i jegyzőkönyv? Sebők ezt részletesen leírja (144-148 old.), melyet a következőképpen összegezhetünk. Két rab, Walter Rosenberg (Rudolf Vrba) és Alfred Wetzlert (Josef Lanik) 1944 április 7-én sikeresen megszökött az auschwitzi lágerből, és 24-én Zsolnára érve az ottani zsidó vezetőknek beszámoltak az ottani állapotokról. Beszámolójukat ápr. 26-án titokban jegyzőkönyvbe vették a szlovák Zsidó Tanács tagjai, majd kapcsolataikkal futótűzként elterjesztették azt a világban.

Visszatérve Churchillékhez: ahogy azt fentebb már írtuk, a valóság az, hogy a britek is, és az amerikaiak is már 1941 augusztusától rendszeresen megfejtették a német és japán katonai és politikai üzenetekben használt kódrendszereket, és így mindkettő nyilvánvalóan tudott már jóval az auschwitzi jkv. előtt a zsidó szenvedésekről – írja Frantz/Collins (83.old.). Ennek ellenére, csak saját nemzeti és katonai érdekeiket tartva szem előtt, mindketten végig

olyan döntéseket hoztak, melyekkel nemhogy nem segítették, hanem még lehetetlenebbé tették a zsidók kimenekülését, illetve nem használták ki lehetőségeiket a deportálások hátráltatására.

Horthy viszont nem ismerte a német titkos információkat. Ő az auschwitzi jkv. megismeréséig (június vége vagy július eleje - aminek döbbenetes hírére másokhoz, és más hasonló információkhoz hasonlóan sokáig nem volt képes teljes mértékben elhinni) csak azt tudta, amit neki és a magyar kormánynak folyamatosan nyilatkoztak a németek, mégpedig, hogy a zsidókat a háborúban szolgáló német munkaerő pótlására használják majd. Hitler erre a célra a magyaroktól eleinte 100 ezer munkaképes személyt követelt. Jellemző, hogy amikor április 15-én a honvédelmi minisztérium tudatta a németekkel, hogy az első 5000-es zsidó szállítmány készen áll, akkor a német követ zavartan kérdezte meg a feletteseit, hogy a transzportot hová, melyik lágerbe kell irányítani. Vagyis nem volt egyértelmű, hogy azok Auschwitzban, vagy valahol máshol fognak kikötni (Distel-Jakusch könyvének 212-213. oldalán megtudhatjuk azt is, hogy az sem volt mindegy, valaki melyik táborba került. Dachauban például "csupán" 15%-os volt az elhalálozási arány: 206 206 rab érkezett, és 31 591 halt meg. Ez azt mutatja, hogy ott valóban dolgoztatták a rabokat, és a munka közben történt balesetek, embertelen körülmények, alultápláltság, betegségek stb., nem pedig szisztematikus emberirtás okozta az elhalálozásokat).

Horthy a nála 17-én bemutatkozó-látogatást tevő Endre László államtitkárnak kijelentette, hogy tudomása van a zsidó munkások kiszállítására vonatkozó német kérésről (Kádár/Vági, 185-186. old.). Itt nyilván a 100 ezer munkásra gondolt, amit az a tény is bizonyít, hogy Veessenmayer német követ azt jelentette, már április 13-án megvolt Horthy hozzájárulása ahhoz, hogy 100 ezer zsidó munkást a németek rendelkezésére bocsássonak. Tudnunk kell azt is, amit akkor Mo-on mindenki úgy tudott, és ami eleinte sokakban erősen tompította a zsidók kiszállításával kapcsolatos veszélyérzetet, hogy a háború kezdete óta már több tízezer magyar munkás dolgozott fizetésért Németországban, akiknek a hajuk szála sem görbült ott meg (Kádár/Vági 181. old.).

A gettókba hajtott szerencsétlen vidéki zsidóság egészségi állapota és ellátottsági szintje – ámbár maga a gettósítás, illetve annak végrehajtási formája emberileg elfogadhatatlan volt - eleinte még nem volt annyira drámai. Ez csak azáltal alakult ki, hogy a begyűjtések, az ellátás és elhelyezés, majd a deportálás tempója és összehangoltsága nem volt megfelelő. Fokozta a tragédiát, hogy a begyűjtések alatt később már nem szelektálták a munkaképeseket a családjuktól, mondván, könnyebb a családnak is, ha együtt maradnak. Feltételezhető, hogy ezzel a mit sem sejtő, vagy biztosat nem tudó érintett családok is egyetértettek, nem látva előre, hogy mi vár rájuk. Így került annyi idős ember, asszony és gyermek is a gettókba, és onnan a szerelvényekre.

Erről a problémáról, illetve ennek a hatványozódásáról a felelős személyek hallgattak Horthy előtt. Miután azonban más forrásból értesült erről, igyekezett - akkorra már igen megcsappant - befolyását mégis latba vetve közbelépni. Endrét és Bakyt ismételtelen megpróbálta leváltatni, a deportálásokat pedig megállítani. Endre leváltatása csak július 20-án sikerült, a deportálások – legalábbis időleges - megállítása pedig a Koszorús-akció eredményeként július 5-én. Később pedig sikerült Eichmann visszarendeltetése is augusztus 25-én. Igaz, ez utóbbiba "besegített" az ugyanezen a napon kiadott hasonló tartalmú Himmler parancs is.

Sebők könyvének 241. oldalán ismét azt igyekszik bizonyítani, hogy Horthy "ha nem is olyan brutálisan mint a náci, de ki akarta iktatni, el akarta tüntetni az országot, a magyarság életéből a 'rossz vért'." [értsd: a zsidókat]. Azt persze nem írja, hogy Horthy ezt szerinte milyen módon akarta elvégezni, és miért nem tette, ha akarta.... Ezzel a könyvében felfelmerülő logikátlan állítással nem is érdemes komolyan foglalkozni. Mert elegendő, ha csak arra utalunk, hogy ha ezt valóban meg akarta volna tenni, akkor ahogy a környező országoknak, úgy 1941-től neki is bőven lett volna ideje, hogy ezt német segítséggel, vagy

akár anélkül végrehajtsa. Ehelyett ő évekig ellenállt Hitler állandó nyomásának, sőt, amikor tehette, akcióba is lépett, pl. megküzdött a csendőrpuccsal is.

Ha tehát objektíven, az akkori nemzetközi állapotokat, közfelfogást, politikai-katonai eseményeket figyelembe véve megpróbáljuk összefoglalni a fent leírtakat, akkor elmondhatjuk, hogy Horthy legnagyobb bűnének valójában – összehasonlítva az akkori olyan politikai “nagyokkal” mint Sztálin, Hitler, Churchill vagy Rooseveltt – leginkább azt lehet betudni, hogy nem volt képes lépést tartani a kor hazug, önző, “a cél minden helyzetben szentesíti az eszközt” mentalitásával. Rá inkább a régi világ letűnő szereplőinek addigra már idejétmúlt naivitása volt jellemző.

Bűnösségének megítéléséhez pedig a legjobb segítség a fenti személyek róla illetve szerepéről alkotott véleménye. Négyőjük közül egyik sem akarta őt félretenni, vagy a háború végeztével felelősségre vonni. Sőt, Churchill és Rooseveltt még meg is védték a Titónak való kiadatástól, Sztálin pedig a háború befejezése után a Magyarországon uralomra jutott kommunista elvtársai bosszújától! És ha valakik, hát akkor a három győztes aztán igazán tudta, hogy a háború éveiben mi tapadt a saját kezükhöz, és mi Horthyéhoz!

Az tehát, hogy a fentiek ellenére ma csak Horthy fejét követeli újra és újra az elfogult világ, míg a győztes “nagyok” bűnösségét említésre sem méltatja, az nem Horthy nagyobb bűnösségével, hanem két közismert mondással magyarázható:

“A történelmet mindig a győztes írja”,
és
“Vae Victis” (jaj a legyőzötteknek).

Forrásmunkák.

1. Sebők János: *A titkos alku – Zsidókat a függetlenségért – A Horthy-mítosz és a holokauszt.* Szerzői kiadás, Budapest 2004.
2. Kádár Gábor – Vági Zoltán: *A végső döntés – Berlin, Budapest, Birkenau 1944.* Jaffa kiadó, Budapest 2013
3. Joseph E. Persico: *Roosevelt's Secret War – FDR and World War II Espionage.* Random House Trade Paperbacks, New York, 2002
4. Douglas Frantz – Catherine Collins: *Death on the Black Sea – The untold story of the Struma and World War II's holocaust at sea.* Harper Collins Publishers, New York, 2003
5. Alfred M. Lilienthal: *The Zionist connection II – What Price Peace?* Veritas Publishing Company Pty.Ltd., Bullsbrook, Australia, 1983
6. Barbara Distel – Ruth Jakusch: *Concentration camp Dachau, 1933-1945.* Comité International de Dachau, Brussels, Lipp GmbH, Munich, 1978.

oooooooooooo

Albert László/2014jun4/ozora1949@hotmail.com